

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 stycznia 2017 r.

Pozycja 2

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2016 r. Sygn. akt Ts 48/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 616 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 1 marca 2016 r. (data nadania) Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 616 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U.89.555, ze zm.; dalej: kpk) w zakresie, w jakim nie przewiduje zwrotu stronie wygrywającej proces karny (oskarżycielowi posiłkowemu, subsydiarnemu, prywatnemu) poniesionych przez stronę wydatków pełnomocnika, w tym kosztów przejazdu do siedziby sądu, poniesionych przez ustanowionego w sprawie pełnomocnika, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Skarżąca działała w charakterze oskarżyciela posiłkowego w sprawie, w której doszło do wydania prawomocnego wyroku skazującego. Wobec powyższego wystąpił do Sądu Rejonowego w G. z wnioskiem o zasądzenie kosztów procesu na co składało się wynagrodzenie pełnomocnika oraz poniesione przez skarżącą wydatki m.in. z tytułu dojazdu do sądu i noclegu pełnomocnika. Postanowieniem z października 2015 r. Sąd Rejonowy w G. zasądził od skazanych na rzecz skarżącej określone kwoty tytułem zwrotu kosztów wynikających z ustanowienia pełnomocnika w sprawie, a w pozostałym zakresie nie uwzględnił jej wniosku. Sąd w uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że wybór pełnomocnika z miasta znajdującego się kilkaset kilometrów od siedziby sądu nie był zasadny i nie był niezbędny. Wskazał przy tym, że w pobliżu siedziby Sądu Rejonowego w G. znajduje się znaczna liczba adwokatów i radców prawnych,

spośród których można było dokonać wyboru. Na skutek wniesionego zażalenia, Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z listopada 2015 r. utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy, zgadzając się z argumentacją sądu *a quo*.

Zdaniem skarżącej zakwestionowany przepis wymusza na pokrzywdzonym, działającym w charakterze oskarżyciela posiłkowego, każdorazowe dokonywanie „ekonomicznej kalkulacji” ochrony swoich racji i praw w procesie karnym, co prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), co nie znajduje uzasadnienia w zasadzie proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) oraz jest niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawnym (art. 2 Konstytucji). Ponadto, jak twierdzi skarżąca, zaskarżony przepis prowadzi do naruszenia konstytucyjnie chronionego dobra jakim jest prawo strony do refundacji od drugiej strony w razie wygrania procesu karnego (art. 64 ust. 2 Konstytucji). Skarżąca wskazuje także, że niezrozumiałe jest rozróżnienie w zakresie przyznawania kosztów procesu w zależności od tego czy mamy do czynienia z procesem karnym czy cywilnym. W procesie cywilnym – jak wskazuje – odróżniane jest wynagrodzenie adwokata od poniesionych przez niego wydatków. Utrzymywanie takich rozbieżności prowadzi zdaniem skarżącej do naruszenia zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) i jest nie do zaakceptowania w demokratycznym państwie prawa (art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w związku z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na jej uchybienia.

Skarga konstytucyjna skarżącej, w której kwestionuje zgodność art. 616 § 1 pkt 2 kpk z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim nie przewiduje zwrotu stronie wygrywającej proces karny (oskarżycielowi posiłkowemu, subsydiarnemu, prywatnemu) poniesionych przez stronę wydatków pełnomocnika, w tym kosztów przejazdu do siedziby sądu, poniesionych przez ustanowionego w sprawie pełnomocnika, dotyczy *de facto* sfery stosowania prawa. W sprawie skarżącej Sąd Rejonowy w G. oraz następnie Sąd Okręgowy w G. nie uwzględniając wniosku skarżącej o zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów dojazdu i noclegu pełnomocnika skarżącej uznały, że nie były one uzasadnione w świetle art. 616 § 1 pkt 2 kpk. Zgodnie z tym przepisem do kosztów procesu zalicza się „uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika”. Wobec powyższego Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że przepis art. 616 § 1 pkt kpk w żaden sposób nie ogranicza możliwości zasądzania kosztów udziału pełnomocnika i poniesionych przez niego wydatków, w tym kosztów ewentualnego dojazdu do siedziby sądu i noclegu. Przepis wymaga jedynie, aby powyższe wydatki, w świetle okoliczności danej sprawy były uzasadnione. W orzecznictwie przyjmuje się, że uzasadnione wydatki to takie, które były niezbędne dla dochodzenia praw i interesów stron w toku toczącego się procesu karnego (zob. uchwała SN z 30 września 2014 r., sprawa I KZP 15/14, OSNKW 2014 nr 10, poz. 73). Trybunał ponadto podkreśla, że zaskarżony przepis art. 616 § 1 pkt 2 kpk wydatki związane z ustanowieniem obrońcy lub pełnomocnika wskazuje jedynie przykładowo, w żaden sposób nie ograniczając ich katalogu. Oznacza to, że decyzja o uznaniu określonych wydatków za uzasadnione, a tym samym zasądzenie kosztów procesu od skazanego, należy do sądu. Strona, która poniosła określone wydatki w związku z toczącym się procesem musi je nie tylko udokumentować, ale

także w sposób należyty uzasadnić, wykazując niezbędność ich poniesienia z perspektywy ochrony jej praw i interesów. Jednakże ostateczną decyzję w zakresie zasądzenia kosztów procesu podejmuje sąd w oparciu o całokształt okoliczności sprawy. Trybunał jednocześnie podkreśla, że decyzja sądu w przedmiocie kosztów procesu jest zaskarżalna, co niewątpliwie gwarantuje dokonanie rzetelnej oceny w zakresie kosztów procesu.

Trybunał Konstytucyjny przypomina, że w zakresie przedmiotu skargi konstytucyjnej mieści się wyłącznie norma prawna stanowiąca efekt działania prawotwórczego organów państwa. Przedmiotem skargi musi być akt stanowienia prawa, w postaci przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego. Prawodawca polski w żadnym bowiem wypadku nie zezwolił na kwestionowanie za pomocą skargi wyłącznie jednostkowych aktów stosowania przepisów, nawet w sytuacji, gdy akty te w sposób niebudzący wątpliwości prowadzą do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. W kompetencji Trybunału Konstytucyjnego nie leży bowiem kontrola prawidłowości ustaleń sądów (organów administracji publicznej) ani sprawowanie kontroli co do sposobu wykładni obowiązujących przepisów, ich stosowania lub niestosowania przez sądy (organy administracji publicznej) orzekające w indywidualnych sprawach (zob. postanowienie TK z 30 czerwca 2008 r., SK 15/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 99). Aby więc skarga konstytucyjna mogła doprowadzić do orzeczenia o niekonstytucyjności, Trybunał winien najpierw ustalić, że miała ona swoją genezę w samym przepisie, nie zaś w akcie jego stosowania w sprawie skarżącego.

W świetle powyższych rozważań nie ulega wątpliwości, że skarga skarżącej dotyczy sfery stosowania przepisów prawa, a konkretnie art. 616 § 1 pkt 2 kpk. Postanowieniem z listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w G. utrzymał w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w G. z października 2015 r., w którym doszło do oddalenia wniosku skarżącej o zasądzeniu kosztów dojazdu do sądu i noclegu jej pełnomocnika. Zarówno Sąd Rejonowy w G., jak i rozpoznający zażalenie Sąd Okręgowy w G. nie uznały tych wydatków za uzasadnione, co jest warunkiem koniecznym ich zasądzenia w świetle art. 616 § 1 pkt 2 kpk. To sąd, każdorazowo rozpatrujący daną sprawę, jest władny do rozstrzygnięcia o tym, czy poniesione koszty są niezbędne do dochodzenia praw lub obrony. Natomiast sam przepis, jak wskazał wyżej Trybunał, w żaden sposób nie ogranicza możliwości zasądzenia wszelkich wydatków poniesionych przez strony, tak długo jak pozostają one uzasadnione. Oznacza to, że do uzasadnionych wydatków stron mogą zostać także zaliczone koszty podróży i noclegu pełnomocnika w związku z prowadzoną sprawą. Wobec powyższego, na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z uwagi na niedopuszczalność orzekania.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 37 ust. 4 w związku z art. 50 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.